

ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಸಾವಿನ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗಲೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಇತರರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಹೋಸಪಾಠ್ಯದ ಕೆಂಪಮುಜ್ಜೀ, ಹನುಮೇಗೊಡರು ಮತ್ತು ಬೆಳ್ಳಾವೆಪ್ಪ ಇವರ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಮೇಲೆ ಅಚಲ ವಿಶ್ವಾಸ, ನಂಬಿಕೆಗಳುಳ್ಳ ಅಪ್ಪಟಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕಾನಿಗಳು. ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ದುರುಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲಿ ತರತಮದ ವಿವಿಧ ಗಾಳಿ ಎಂದೂ ಬೇಸಿಲಿಲ್.

ಇಡೀ ಹೋಸಪಾಠ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಪಡೆದವರು ಇಬ್ಬರು ಮಾತ್ರ. ಅವರಲ್ಲಿ ಲೇವಾಡೆವಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣಪ್ಪನವರ ಮಗ ಸಂಚೀರಣೆಯು ಮತ್ತು ಮುಕುಂದಪ್ಪನವರ ಮಗ ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯ. ಇನ್ನು ಉದವರು ಶಾಲೆಯ ಮುಖಿ ನೋಡಿದವರಲ್ಲ! ಆದರೆ ನಿಸಗ್ಗ ಕಲ್ಲಿಸಿದ ಸೌಹಾದರ್ತೆಯ ಪಾರವನ್ನು ಉಳಿದವರಿಗಿತ ಹೆಚ್ಚು ಕಲ್ಲಿತು ಅದನ್ನು ಅಚರಣೆಗೆ ತಂದವರು ಹೋಸಪಾಠ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರು. ‘ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬನೇ ದೇವನ ಮಕ್ಕಳು’ ಎನ್ನುವ ತತ್ತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಕಾರಗೊಂಡಿತ್ತು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೌಹಾದರ್ತೆಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆರರಿರುವ, ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಸರಿಸಬಹುದಾದ ನಡೆಗಳು.

ಮುಕುಂದಪ್ಪನವರು ವಾಸವಿದ್ದರ್ಥ ಕೇರಿಯ ಒಂದು ಅಂಟಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಮಾತ್ರಾಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಅದೂ ಸ್ವಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ! ಅಲ್ಲಿನ ತಿಗಳರು ಕೊಟ್ಟಿ ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ ಅದು. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿ ರಂಗಮ್ಮನವರೆಲ್ಲಾದಿಗೆ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳು ಆ ಪ್ರಟಿ ಮಾತ್ರಾಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಿದ್ದರು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನವೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಒಳುವಳಿಯಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ‘ಮನುಷ್ಯನ ನೆನ್ನದಿ, ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳು ನೈಕಿಕ ನಿಯಮಗಳ ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲೇ ಅಡಗಿವೇ ಎಂಬ ಗಾಂಧಿ ಚಿಂತನೆ ಮುಕುಂದಪ್ಪನವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಆಳವಾಗಿ ಅವರಿಸಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣಿತಮ್ಮೆಂದಿರಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದು ಗುಬ್ಬಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಸೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೋಸಪಾಠ್ಯದ ತಿಗಳರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆನಿಂತಿದ್ದರು. ಸಿಂಗೋನಹಳ್ಳಿ, ಜೈಸಿಗರ ಹಳ್ಳಿ ಹಾಗೂ ಹೋಸಪಾಠ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ರೈತರಿಗೆ ಕ್ಷೋರ ಮಾಡಿ ಬಂದ ಚೊರು ಪಾರು ಕಾಸಿನಿಂದ ಹಾಗೂ ರೈತರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ‘ಹದದ್’ಯಿಂದ (ರೈತರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸುಗ್ಗಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ದವಸ ಧಾಸ್ಯ, ಕಾಳು ಕಡ್ಡಿ) ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಸಮಾಜ ‘ಹಿನ್ನ’ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಕ್ಷೋರಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಜಾಳನದ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿಕೊಂಡ ಮುಕುಂದಪ್ಪನವರು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯದ್ದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಣ್ಣಿ ಬೇನೆಗೆ ಅವರು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಮದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಮಾಸ್ಯ ಪಡೆದಿತ್ತು. ನಂಬಬಟ್ಟಲು ಹಾಪಿಗೆ ಹಸುವಿನ ಬೆಣ್ಣೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಕಬ್ಜ್ಜಾ ವಸ್ತು ಸೇರಿಸಿ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುಲಾಮು ಕಣ್ಣಿ ನೋವಿಗೆ ರಾಮಬಾಣವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕೂಡ ಅವರು ದುಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ತಮಗಿದ್ದ ಹಣಕಾಸಿನ ಹೊಂದಿರುತ್ತಿದ್ದಾಗಿ ಸ್ವಯಂಭ್ರಂಧಿತ ಒಂದು ಅಂಗಾಧಿಯನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಕೂಡ ಅವರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಜಗಲಿ ಕೆಟ್ಟಿಗಳೇ ಅವರ ಅಂಗಡಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಮುಕುಂದಪ್ಪನವರು ಎಂದೂ ತಾವು ಅನುಭವಿಸಿದ ಬದುಕಿನ ಬಡತನವನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಸ್ವಮರುಕುದಿಂದ ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಹಾಗೆಯೇ ಭವಿಷ್ಯದ ದಿನಗಳಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

ಮುಕುಂದಪ್ಪನವರು ಬೆಳ್ಗೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಬೆಯವರೆಗೆ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕ್ಷೋರದ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಹನ್ನೆರಡರ ನಂತರ ಯಾರೇ ಜುಲುಮೆ ಮಾಡಿದರೂ ಇವರ ಕ್ಷೋರ ಮಾಡಲು ಎಲ್ಲಿಗೂ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಇದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನದ್ದಕ್ಕೂ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಒಂದು ನಿಯಮ. ಬಡತನದ ವೇ ಕಾಣಿದ್ದ